

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA HISTORICKÉ MAPY 2025

Miroslav KOŽUCH, Dagmar KUSEDOVÁ

Kartografická spoločnosť Slovenskej republiky (KS SR) v spolupráci so Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) zorganizovala 21. novembra 2025 medzinárodnú konferenciu Historické mapy 2025. V poradí išlo o deviate pokračovanie tohto odborného fóra, ktorého ústredným motívom bola široká problematika starých kartografických diel. V dôsledku protiepidemických opatrení počas pandémie koronavírusu sa akcia uskutočnila až po ôsmich rokoch. Za jej dejisko boli zvolené priestory bratislavského Geofondu, ktoré doteraz takéto typ akcie nehostili. Odbornú garanciu prevzal RNDr. Štefan Káčer, riaditeľ sekcie geoinformatiky ŠGÚDŠ.

Na stretnutí sa zúčastnilo 69 odborníkov a nadšencov pracujúcich s historickou kartografiou (obr. 1). Prezentované príspevky organizátori rozdelili do štyroch tematických blokov. Tie od seba oddelili prestávkami určenými na neformálne rozhovory a networking. Prítomní hostia mali navyše možnosť zakúpiť si mapové produkty z dielne CBS spol. s r. o., ako aj historické plány či veduty od banskoštiavnického Antikvariatik.sk. Celkovo na konferencii odznelo 19 prednášok v slovenskom a českom jazyku a ďalších 10 príspevkov bolo prezentovaných formou posterov.

Program konferencie otvoril predseda KS SR Ing. Róbert Fencík, PhD., ktorý zároveň viedol úvodný blok. Odznelo v ňom päť referátov. Ako prvý vystúpil hosťiteľ RNDr. Štefan Káčer s prednáškou *Krásky Slovenska nielen na mapách očami veľikána Dionýza Štúra* (obr. 2), na ktorú nadviazal témou *Rané geologické mapy na webe ŠGÚDŠ*. Následne autorky Ing. Mária Kubicová a Mgr. Zuzana Michalková priblížili *Využitie historických máp v procese štandardizácie geografických názvov* (obr. 3). *Digitálnemu spracovaniu Štátnej mapy odvodennej 1 : 5 000* sa venoval Ing. Martin Zeman. Prvú časť rokovania uzavrela Ing. Renáta Šrámková. Tá v mene autorského kolektívu (doc. RNDr. Ján Kaňuk, PhD., Mgr. Miloslav Ďurica, Mgr. Vladimír Kaňuk a Ing. Róbert Krajčovič) predstavila nový časový rad historických ortofotomáp Slovenska z rokov 1949 – 2016.

Vedenia druhej časti programu sa ujal Ing. Martin Zeman. Tento blok pozostával z piatich príspevkov, pričom ako prvá zaznela multimediálna prezentácia starých banských máp od autorskej trojice Ing. Róbert Fencík, PhD., Ing. Alexandra Bešínská a Ing. Tibor Lieskovský, PhD. Činnosť Fedora Houdeka, ktorý sa zaslúžil o vytvorenie hraníc novej Československej republiky, prostredníctvom jeho zachytených spomienok na mapách následne priblížila Mgr. Janka Hričovská. RNDr. Stanislav Popelka, PhD. v spolupráci s Mgr. Ondřejom Růžičkom, doc. RNDr. Jaroslavom Burianom, PhD., doc. PhDr. Michaelom Viktoríkom, PhD., Mgr. Oldřichom Bittnerom, Mgr. Jakubom Žejdlíkom, Mgr. Tomášom Vaníčkom, Mgr. Martinou Mertovou a prof. Mgr. Ondřejom Jakubcom, PhD. predstavil webovú mapovú aplikáciu *Proměny Olomouce v čase interaktivně*. Na príklade stredočeského mesta Lysá nad Labem zas demonštrovala možnosti a limity využitia starých mapových podkladov v územnom plánovaní Mgr. et Mgr. Eliška Coubalová. Program tohto bloku uzavrel Ing. Martin Mikuš s praktickou ukážkou, ako vytvoriť starobyľú mapu v prostredí ArcGIS Online.

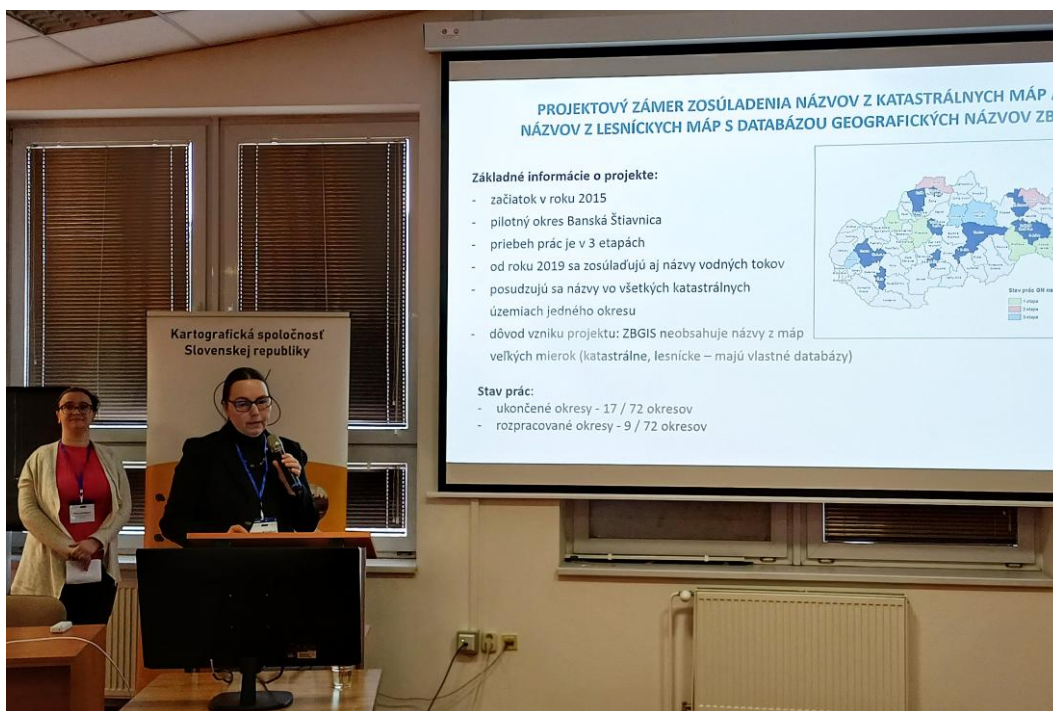
Mgr. Miroslav KOŽUCH, PhD., Katedra fyzickej geografie a geoinformatiky, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, Mlynská dolina, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: miroslav.kozuch@uniba.sk; doc. RNDr. Dagmar KUSEDOVÁ, CSc., Katedra ekonomickej a sociálnej geografie, demografie a územného rozvoja, Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave, Mlynská dolina Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: dagmar.kusendova@uniba.sk

Obr. 1 Účastníci konferencie, foto Ing. Július Bartaloš, PhD.

Obr. 2 Úvodná prezentácia Krásy Slovenska nielen na mapách očami veľikána Dionýza Štúra – RNDr. Štefan Káčer (ŠGUDŠ Bratislava), foto Ing. Július Bartaloš, PhD.

Obr. 3 Mgr. Zuzana Michalková a Ing. Mária Kubicová s prednáškou Využitie historických máp v procese štandardizácie geografických názvov, foto Ing. Július Bartaloš, PhD.

Po obedňajšej prestávke pokračoval odborný program treťou časťou, ktorú moderoval Mgr. Miroslav Kožuch, PhD. Ako prvá sa slova ujala Mgr. Mirka Tröglová Sejtková s príspevkom *Šafaříkovy historické mapy*, ktoré boli v roku 2025 zapísané do zoznamu UNESCO (obr. 4). Otázkou, ako lokálne mapy panstiev v porovnaní s prvým vojenským mapovaním prispievajú k štúdiu zmien moravskej krajiny v období raabizácie, sa venovali Mgr. Eva Bárťová a Ing. Radek Dušek, PhD. Spoločnú prednášku o mape Andreja Erika Fritscha z roku 1766 a starých hrádzach na potoku Lakšár si pripravili doc. Ing. Peter Pišút, PhD. a RNDr. Eva Uherčíková, CSc. Problematiku extrémnej vodnej erózie pôdy zaznamenatej na historických mapových podkladoch a s ňou spojené široké spektrum prírodovedných asociácií následne rozobral RNDr. Pavol Papčo, PhD. Do programu mala byť zaradená aj piata prezentácia od Ing. arch. Moniky Bočkovéj, PhD. s názvom *Krotenie Dunaja v teoretickom a mapovom diele Eneu Graziosa Lanfranconiho*. Hoci tento príspevok na podujatí fyzicky neodznal, záujemcovia ho nájdu publikovaný v zborníku abstraktov.

Záverečnú, štvrtú časť rokovania viedla doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc. Tento blok otvoril Ing. Nikita Yakshin s témou *Porovnanie vodných tokov v čase: využitie leteckého laserového skenovania a historických máp*. Živú diskusiu následne vyvolala prednáška o kvalite výmery parcely, ktorú prezentovala doc. Ing. Ľubica Hudecová, PhD. v spoluautorstve s Ing. Robertom Geissem, PhD. a Ing. Petrom Kyseľom, PhD. Prechodom cez rieku Váh v úseku od Hlohovca po Komárno, ako ich zachytávajú staré mapové podklady, sa venovali Mgr. Miroslav Kožuch, PhD. a Mgr. Alexandra Benová, PhD. V menšom širšom autorského kolektívu (Mgr. Eva Nováková, doc. RNDr. Karel Kirchner, CSc., Mgr. Tomáš Krejčí, PhD. a RNDr. Jakub Trojan, MSc, MBA) predniesol prof. RNDr. Jaromír Kolejka, CSc. príspevok o využití starých máp pri lokalizácii niekdajšej cukrovárnickej krajiny na území Českej republiky. Celý odborný program uzavrel Milan Paprčka, ktorý predstavil činnosť vydavateľstva CBS spol. s r. o. prostredníctvom historických atlasov slovenských regiónov a porovnávacích máp.

Obr. 4 Mgr. Mirka Tröglová Sejtková s príspevkom Šafaříkovy historické mapy, foto Ing. Július Bartaloš, PhD.

Z kapacitných dôvodov bolo ďalších desať príspevkov prezentovaných formou posterov. História všetkých deviatich ročníkov podujatí o historických mapách a vývoji kartografie na Slovensku zmapovali Mgr. Alexandra Benová, PhD., Mgr. Miroslav Kožuch, PhD. a doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc. Široký autorský kolektív v zložení Ing. Kristína Buchová, Mgr. Iyan Barka, PhD., Ing. Pavol Bezák, Ing. Tatiana Čičová, PhD., Ing. Michal Sviček, CSc., RNDr. Štefan Polák a Mgr. Vladimír Hutár, PhD., pripravil poster o vektorizácii historických základných máp v mierke 1 : 10 000 (ZM10) na účely tvorby georeferencovaného systému sledovania zmien vo využívaní krajiny. Zobrazeniu vodných tokov a plôch na mapách sa venovala Ing. Natália Faboková. Vojenské topografické mapovania Československa v 20. storočí ako zdroj informácií pri výskume špecifických typov využívania krajiny predstavili Mgr. Samuel Ferencei, doc. Ing. Peter Pišút, PhD. a Barbara Tománková. Netradičný postup tvorby časového radu máp na príklade sútoku riek Moravy a Dyje demonštrovali prof. RNDr. Jaromír Kolečka, CSc. a Ing. Petr Vahalík. Využitie historických máp v procese štandardizácie geografických názvov priblížili Ing. Mária Kubíková a Mgr. Zuzana Michalková. Účelovú analýzu a komparáciu využitia krajiny na Mikovíniho mape Dudváhu ponúkli doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc. a prof. RNDr. Peter Chrastina, PhD. Otázku, či sú historické mapové podklady užitočným nástrojom na rekonštrukciu krajinnej connectivity, si položili doc. RNDr. Eva Paudišová, PhD. a RNDr. Martin Šalkovič, PhD. et PhD. Kulturné regióny Slovenska z pohľadu štatistiky odprezentovali Mgr. Lucia Vanišová a Mgr. Patrícia Gurová. Ing. Hana Vesteg sa zamerala na mapové aspekty revízie údajov katastra nehnuteľností.

Po skončení oficiálneho odborného programu nasledovala prehliadka archívu ŠGÚDŠ, ktorou účastníkov sprevádzala Ing. Kristína Lacenová (obr. 5).

Z podujatia bol vydaný tlačený zborník abstraktov. Ten je spolu s jednotlivými prezentáciami dostupný aj v elektronickej podobe na webovom sídle KS SR v sekcii Aktivity. Organizátori zároveň digitalizovali staršiu publikáciu *Priekopníci mapového zobrazovania Slovenska* (1976), ako aj všetky predchádzajúce zborníky z konferencie *Historické mapy* z rokov 1983, 1989, 1997, 2001

a 2005. Zúčastnenci ich spolu s neskoršími vydaniaми z ročníkov 2009, 2013, 2017 a 2025 nájdú na webe spoločnosti v záložke Publikácie.

Na realizácii podujatia sa sponzorsky podieľali firmy ArcGEO Information Systems spol. s r. o. a CBS spol. s r. o. Úlohu mediálnych partnerov prevzali portál *Geokomunita.sk* a časopis *Geodetický a kartografický obzor*.

Úspešný priebeh akcie potvrdil pretrvávajúcu potrebu organizovať takto tematicky zamerané fóra. Ďalšie pokračovanie konferencie je naplánované v tradičnom štvorročnom cykle na rok 2029.

Obr. 5 Exkurzia v geologickom archíve ŠGÚDŠ, sprevádzajúca Ing. Kristína Lacenová, foto Ing. Július Bartaloš, PhD.

S u m m a r y

International Conference Historical Maps 2025

On November 21, 2025, Bratislava hosted the 9th International Conference “Historical Maps 2025”, organized by the Cartographic Society of the Slovak Republic in cooperation with the State Geological Institute of Dionýz Štúr following an eight-year hiatus caused by the pandemic. The event brought together 69 leading experts and enthusiasts from Slovakia and the Czechia to discuss the history of cartography, the digitization of archival records, and their practical application in spatial planning across four thematic sessions. In total, the forum featured 19 oral presentations and 10 poster contributions. Conference materials, including the book of abstracts and newly digitized archival proceedings dating back to 1983, are available on the Cartographic Society's website. The success of the event underscored its ongoing importance and set the stage for the next edition, scheduled for 2029.

- Fig. 1 Conference participants, photo by Ing. Július Bartaloš, PhD.
- Fig. 2 Opening presentation: The beauty of Slovakia not only on maps through the eyes of the genius Dionýz Štúr - RNDr. Štefan Káčer (ŠGÚDŠ Bratislava), photo by Ing. Július Bartaloš, PhD.
- Fig. 3 Mgr. Zuzana Míchalková and Ing. Mária Kubicová with the presentation Using historical maps in the standardization process of geographical names, photo by Ing. Július Bartaloš, PhD.
- Fig. 4 Mgr. Mirka Tröglová Sejtková with the presentation Šafařík's historical maps, photo by Ing. Július Bartaloš, PhD.
- Fig. 5 Excursion in the geological archive of ŠGÚDŠ, guided by Ing. Kristína Lacenová, photo by Ing. Július Bartaloš, PhD.

Prijaté do redakcie: 24. február 2026

Zaradené do tlače: jún 2026